

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jednostranné právní úkony vedoucí k zániku závazkových vztahů

Občanskoprávní závazkové vztahy patří do každodenního života každého z nás. Denně nakupujeme, necháváme si opravit věci, chodíme ke kadeřníkovi či si např. půjčujeme některé věci od známých. Denně tedy vstupujeme do rozličných právně závazkových vztahů. Každý závazek či závazkový právní vztah však má také svůj konec.

Občanskoprávní závazkové vztahy patří do každodenního života každého z nás. Denně nakupujeme, necháváme si opravit věci, chodíme ke kadeřníkovi či si např. půjčujeme některé věci od známých. Denně tedy vstupujeme do rozličných právně závazkových vztahů. Každý závazek či závazkový právní vztah však má také svůj konec. Normy občanského práva spojují zánik závazkového vztahu s existencí určité právní skutečnosti. Skutečnosti, které mohou vést k zániku závazkového vztahu, jsou vymezeny jednak v ustanoveních občanského zákoníku, ale mohou být stranami závazkového vztahu stanoveny přímo ve smlouvě.

Závazkové právní vztahy zanikají nejčastěji na základě dvoustranných (např. dohodou) nebo jednostranných právních aktů (viz. níže). Mohou však zaniknout také na základě určité právní události (např. smrti dlužníka či věřitele) nebo jiných skutečností (např. neuplatněním práva, splnutím apod.)

Mezi jednostranné právní úkony vedoucí k zániku závazkového vztahu patří především právní institut splněním dluhu. Splnění dluhu je jednostranným právním úkonem, kterým dlužník ze závazkového vztahu poskytuje dohodnuté plnění věřiteli ze závazkového vztahu, věřitel toto plnění přijímá. Vzhledem k tomu, že se nejedná o dvoustranný právní úkon, dluh je splněn i tehdy, pokud věřitel neposkytne potřebnou součinnost a plnění nepřijme. Zpravidla plní dlužník osobně, ale není vyloučeno, že dluh mohou splnit i osoby jiné (např. ručitel v případě, že dlužník dluh na výzvu věřitele nesplní). Oprávnění k přijetí plnění má pouze věřitel, může však dojít k tomu, že plnění přijímá i osoba od věřitele odlišná např. zmocněnec, zákonný zástupce nezpůsobilého věřitele apod.

Jednostranně zanikne závazek také uložením do úřední úschovy. Tuto možnost má dlužník v případě, že věřitel je nepřítomen nebo je v prodlení nebo jsou dány důvody k pochybnosti, kdo je věřitelem, či dlužník věřitele nezná a nemůže tedy svůj závazek splnit přímo věřiteli. Také odstoupení od smlouvy je jednostranným aktem vedoucím k zániku závazku. Následkem platného (v souladu se zákonem a se smlouvou) odstoupení od smlouvy je zánik práv a povinností ze závazkového vztahu a dlužník již není povinen dále plnit. Pokud si strany před odstoupením jedné z nich již poskytl nějaké plnění, jsou povinny si toto plnění navzájem vrátit. Za splnění podmínek daných zákonem může věřitel uplatnit právo na náhradu škody.

Jednostranné započtení je rovněž jednostranným právním úkonem, který může vést k zániku závazkového vztahu. Jeho podstata spočívá v tom, že jedna ze stran závazku započítává svou vzájemnou pohledávku vůči druhé straně k úhradě svého dluhu u věřitele. Musí se však samozřejmě jednat o započitatelnou pohledávku, vůči níž je započtení přípustné, plnění ze vzájemných pohledávek a musí být stejného druhu.

Poslední z možností, jak jednostranným úkonem dospět k zániku závazku, je použití institutu

výpovědi. Výpověď lze využít v případě, kdy byla smlouva uzavřena na dobu neurčitou, přičemž je jejím předmětem závazek k nepřetržité nebo opakované činnosti, nebo závazek zdržet se určité činnosti anebo strpět určitou činnost a ze zákona nebo ze smlouvy nevyplývá způsob její výpovědi. Za této situace lze smlouvu vypovědět ve lhůtě tří měsíců ke konci kalendářního čtvrtletí. Z povahy věci vyplývá, že vypovědět nelze závazek, jehož předmětem je zdržení se určité činnosti, jestliže z jeho povahy nebo ze smlouvy vyplývá, že závazek je časově neomezen.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)